

* Η θεωρία σύμφωνα με την οποία όλα τα φαινόμενα, τα γεγονότα τα ευθάντα κ.λπ. της πραγματικότητας είναι αιτιωδώς προσ-
διορισμένα, γίνονται κατά αιτιώδη συνάφεια κ' σύμφωνα με τους φυσικούς και τους αντικειμενικούς νόμους. ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ βλ. κ' αυτοκρατία

Φυλετισμός [αγγλ. racism, γαλ. racisme, ιταλ. razzismo]

Η διδασκαλία ότι κληρονομικά χαρακτηριστικά της φύσης, όπως το χρώμα του δέρματος, προσδιορίζουν τον τρόπο συμπεριφοράς το χαρακτήρα και τις ικανότητες του ανθρώπου.

Κατά το φυλετισμό ή ρατσισμό, ορισμένες ανθρώπινες φυλές είναι ανώτερες από τις υπόλοιπες. Δηλ. σύμφωνα με αυτό το δόγμα κάποιες φυλετικές ή εθνικές ομάδες έχουν καταδικαστεί από τη φύση σε κληρονομική κατωτερότητα, ενώ άλλες έχουν ταχθεί σε κληρονομική ανωτερότητα.

⇒ Η διάκριση αυτή - αποτέλεσμα της επιβολής ενός ακραίου και απόλυτου βιολογικού ντετερμινισμού - συνεπάγεται το «αίτημα» για άμεση μεταχείριση των ανθρώπων από τους συνανθρώπους τους. Η ναζιστική Γερμανία υπό τον Χίτλερ βασίστηκε στη διάκριση αυτή, στη δοξαρία περί της υπεροχής της Αρίας φυλής, για να εξολοθρεύσει τους Εβραίους και όλους άλλους δεν ανήκαν ε' αυτήν.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΟΥ ΦΥΛΕΤΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΑ

- Ο φυλετισμός ιστορικά συνδυάστηκε με την κατάσταση της δουλείας το καθεστώς της αποικιοκρατίας (π.χ. Απαρτχάιντ στη Ν. Αφρική 1948-1991) κ' άλλες μορφές ανισότητας κ' εκμετάλλευσης ανθρώπων (π.χ. Κου Κλουξ Κλαν στην Αμερική), οι οποίοι είχαν το ετίμημα του διαφορετικού.
- Η αβιάθεια και η οικονομική αναβίαθεια σε μια κοινωνία συνιστούν συχνά βασικούς παράγοντες, ώστε να καλλιεργηθεί η νοστροπία του φυλετισμού στα σχετικά ανίσχυρα στρώματά της.
Ο κίνδυνος ότι σε βιομηχανικές κοινωνίες οι μετανάστες μπορούν να

2

πάρουν την εργασία των χηρῶν δημιουργεί στους τελευταίους συναισθήματα μίσους, αποτροφής, και εχθρότητας έναντιον εκείνων.

- Στις μέρες μας ο φυλετισμός βρίσκεται σε ύφεση συγκριτικά με το παρελθόν, γιατί, εκτός των άλλων, τα ιδεολογικά του ερείσματα κατέρρευσαν υπό το βάρος των επιστημονικών ανακαλύψεων (π.χ. αποκρυπταχράνηση του ανθρώπινου γονιδιώματος, πορίσματα ιστορικής έρευνας). Βέβαια, ενώ η θεωρία περί φυλετικής καθαρότητας χάνει έδαφος, δε συμβαίνει το ίδιο με τον εθνικισμό που εκδηλώνεται ως μια ξενόφοβη, αλαζονική και επιθετική στάση ενός έθνους έναντι άλλων, η οποία υποδαυλίζεται από ιδεολογήματα περί πολιτιστικής υπεροχής ή από οικονομικοπολιτικά συμφέροντα.

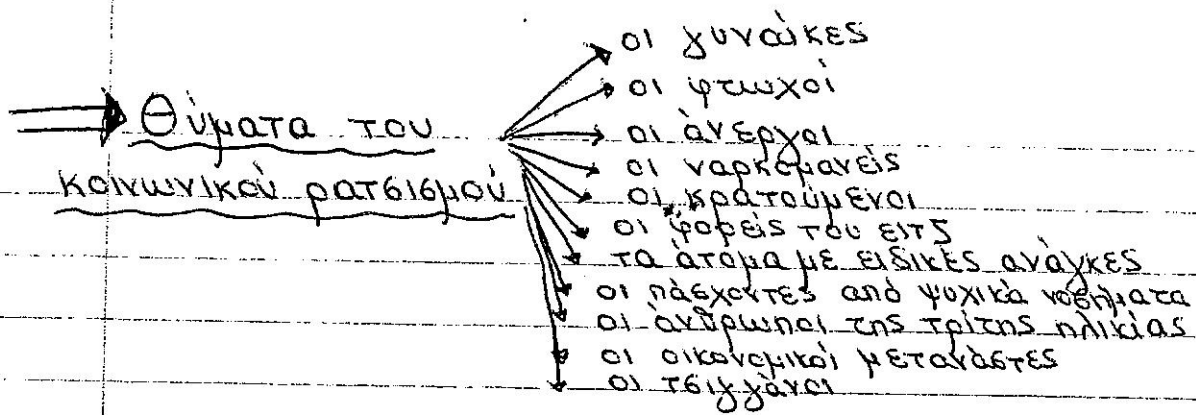
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ

- Πρόκειται για → αντίθεση, περιφρόνηση, εχθρότητα όχι πια με βάση τη φυλή, αλλά με βάση τη διαφορετικότητα, τη θεωρούμενη ως
 - μειοτέτεια
 - κατωτερότητα
 - παρέκκλιση από υποταγόμενες κοινωνικές νόρμες.

Οι πιο ισχυρές κοινωνικές ομάδες θεωρείται φυσικό να επικρατούν, εφόσον απουσιάζουν οι ευνότητες που θα μπορούσαν να προστατεύουν τους κοινωνικά αδυνάτους ή τις μειονότητες, σύμφωνα με όρους πρεβεύουν έναν ιδιότυπο κοινωνικό δαρβινισμό.

- Οι κοινωνικές διακρίσεις γίνονται με βάση
 - το φύλο
 - την ηλικία
 - το επάγγελμα
 - την επίδεση στο όχλο
 - τη βεβαιωτική πρόκληση
 - την οικονομική κατάσταση
 - την κοινωνική θέση
 - τον τόπο διαμονής
 - κ.ά.

ή αντίληψη κατά την οποία ο ισχυρότερος είναι προσηδμένος να υπερίσχυει εις βάρος του αδυνέστερου κατά το νόμο της φυσικής επιλογής

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΑΙΤΙΑ ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ

1. Η άγνοια - Η ημιμάθεια
2. Η αδυναμία κριτικής θεώρησης και ελέγχου
3. Η απουσία γόνιμης αμφιβητικότητας
4. Ο δογματισμός
5. Ο φανατισμός
6. Η επικράτηση στερεοτύπων και προκαταλήψεων
7. Η κρίση του ανθρωπισμού
8. Η ανερθολογική και αντεπιστημονική ερμηνεία της ιστορίας και των κοινωνικών φαινομένων
9. Η ρατσιστική ή εθνικιστική προπαγάνδα από την εκπαίδευση ή τα ΜΜΕ

ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΑ ΑΙΤΙΑ ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ

1. Συμπλέγματα κατωτερότητας
2. Δυσαρμονία με το «εγώ»
3. Μεγάλα εσωτερικά κενά
4. Έλλειψη αυτοπεποίθησης κ' δημιουργικότητας

⇒ Ο φανατισμός χαρίζει την ψευδαίσθηση της υπέρβασης της ασημαντότητας του «εγώ» μέσω της στράτευσης και της ολοκληρωτικής αποδίσωσης σε μια ιερή υπόθεση.

5. Ο φόβος του διαφορετικού, του αγνώστου

(4)

⇒ γίνεται παράγοντας μιας ψυχολογικής διαδικασίας, η οποία στηρίζεται στην αρχή της ομοιότητας.
Έτσι, εδραιώνεται η μικαλλοδοξία

6. Η αλαζονεία
7. Η ζηλοφθονία
8. Ο εγωισμός
9. Η αρχομανία
10. Η έλλειψη ανεκτικότητας κ' σεβασμού

ΠΟΛΙΤΙΚΑ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΑΙΤΙΑ ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ

Πολιτικά → Οι ρατσιστικές θεωρίες χρησιμοποιήθηκαν ως νομιμοποιητικό κ' επιστημονικό φανερές πρόδημα για να εξυπηρετήσουν αλλότριοι σκοποί → πολιτικό εργαλείο

Σ.Σ. Ο Μοντεσκιέ ορμά είχε παρατηρήσει ότι η θεωρία της κατωτερότητας των μαύρων χρησιμοποιήθηκε για να δικαιολογηθεί η εκμετάλλευσή τους από τους λευκούς

Πολιτικά → Η πολιτική κ' οικονομική κρίση
Οικονομικά → για την εκτένωσή της οποίας χρησιμοποιείται ως μέσο ο ρατσισμός.

⇒ Ο «άλλος», ο «ξένος» γίνεται ο αποδιονομευτής τράχος → πολιτική προπαγάνδα

Σ.Σ. Σήμερα, κοινωνικές ομάδες, όπως μετανάστες, στοχοποιούνται από την πολιτική ηγεσία και τα ΜΜΕ ως υπαίτιες της ανεργίας ή της υψηλής εγκληματικότητας με αποτέλεσμα → την έξαρση της ξενοφοβίας κ' του ρατσισμού

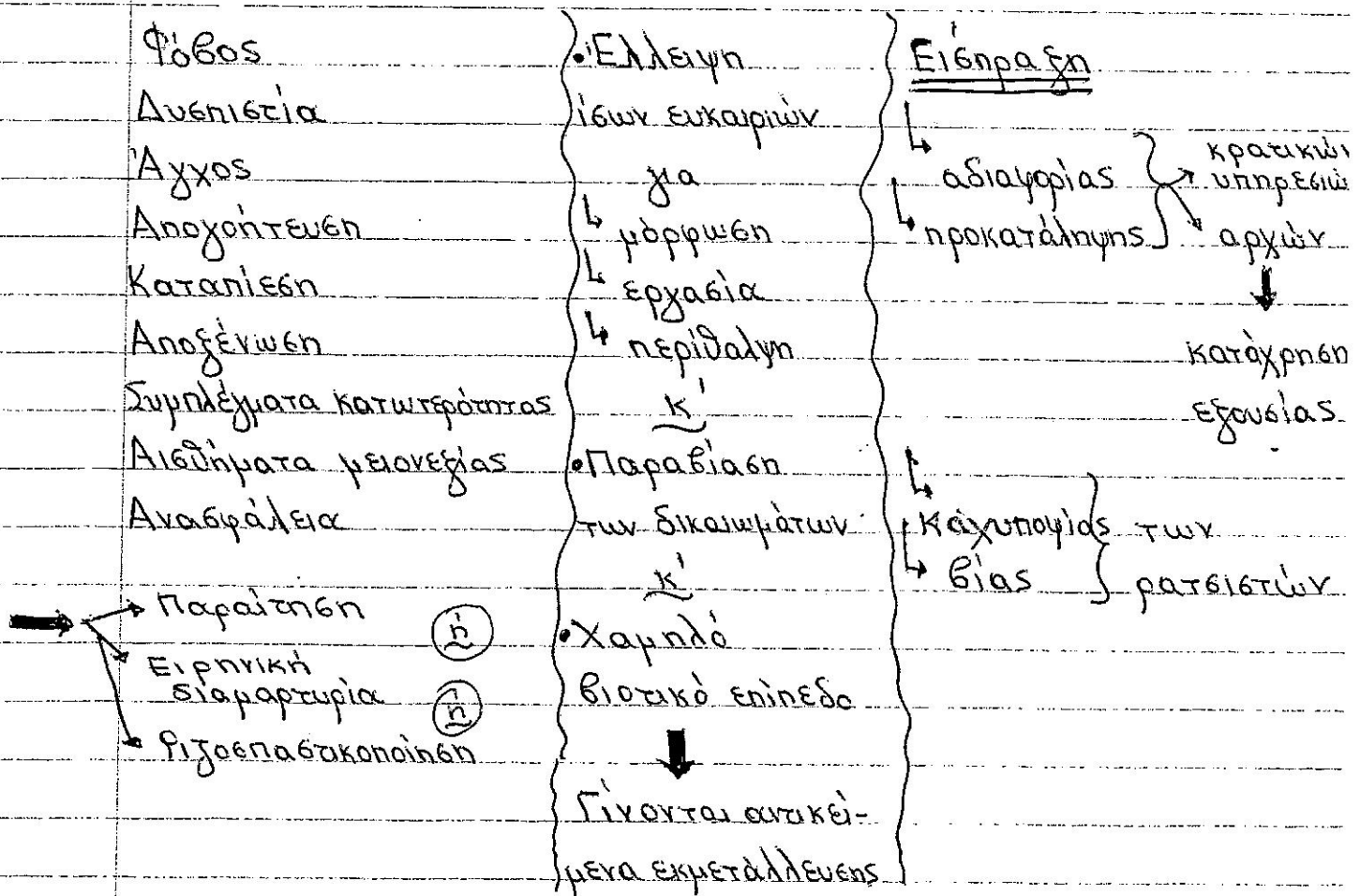

Κοινωνικά → Η έλλειψη κοινωνικής συνείδησης κ' ενοποίησης οδηγεί σε ρατσιστική αντιμετώπιση των αδυνάτων τόσο από τους πολίτες όσο και από το κράτος

↓
 Διακρίσεις στην απονομή δικαιούσας
 ↓
 στέρηση ευκαιριών κ' δικαιωμάτων
 ↓
 απουσία κράτους πρόνοιας

Οικονομικά → Η αύξηση του αριθμού των λαθρομεταναστών θεωρείται από πολλούς πως επιβαρύνει οικονομικά το κράτος και τις κοινωνικές υπηρεσίες του.
 → Απουσία μεταναστευτικής πολιτικής.

ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΑ ΘΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ

6

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

- 1) Οι πάσης φύσεως διακρίσεις λειτουργούν αρνητικά στην οικονομική πρόοδο
λόγω του κοινωνικού αποκλεισμού κάποιων πληθυσμιακών ομάδων που θα μπορούσαν να συνεισφέρουν.

Παράλληλα → οξύνονται οι οικονομικές ανισότητες
ή οικονομική εκμετάλλευση
(μετανάστες, γυναίκες)

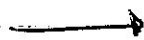
- 2) Η έλλειψη συνεργασίας, κοινωνικής αλληλεγγύης κ' ανεκτικότητας
→ διαρρηγνύει τη δυνεκακότητα του κοινωνικού ιστού
+

Η αποσταθεροποίηση, η βία, η εγκληματικότητα
από όπου κι αν προέρχονται

δημιουργούν ένα κλίμα
κοινωνικής αναβράσεως και φόβου

- 3) Η επικράτηση των στερεοτύπων και των ρατσιστικών αντιλήψεων
ευντηρητικοποιούν την κοινωνία → στο επίπεδο της παραγωγής
πολιτισμού
στην άσκηση της πολιτικής

Σ.Σ. : Σε ακραίες περιπτώσεις εθνικισμού
η χώρα απομονώνεται από το παγκόσμιο
πολιτικό κ' πολιτικό γίγνεσθαι (ενδεχόμενο πολέμου)

ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ

Α) Από τη Διεθνή κοινότητα

- 1) ΟΗΕ → Διεθνής συνεργασία
για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων
- 2) Επιβολή κυρώσεων στα κράτη με πολιτική διακρίσεων
- 3) Κοινή μεταναστευτική πολιτική για τα κράτη της Ε.Ε.

Β) Από την πολιτεία

- 1) Συγκρότηση → κράτους πρόνοιας
κοινωνικής αλληλεγγύης
- 2) Σοβαρή μεταναστευτική → πολιτική
νομοθεσία
- 3) Αξιοκρατίας
Ισες ευκαιρίες → εκπαίδευσης
εργασίας
περίθαλψης
- 4) Μηδενική ανοχή σε ομάδες που προπαγανδίζουν
ρατσιστικές ιδέες ή ασκούν βία

Β) Από τα ΗΜΕ

- 1) Αμερόληπτη πληροφόρηση κ' δημοσιοποίηση ρατσιστικών συμπε-
ριφορών
- 2) Ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης για τα θύματα ρατσισμού
- 3) Απόδοση προτερχής σε εξέχουσες προσωπικότητες που
ετρατεύονται κατά του ρατσισμού

8

Γ Από το Σχολείο

- 1) Παροχή ίσων εκπαιδευτικών ευκαιριών σε όλους
- 2) Ανθρωπιστική αγωγή
Ανεκτικότητα
Μη διαιώνιση στερεοτύπων
- 3) Η ιστορία στην υπηρεσία της καταδίκης του ρατσισμού

Δ Από την Οικογένεια

Διάλογος για τα στερεότυπα και το ρατσισμό

Ε Από τους Νέους - την Κοινωνία Πολιτών

Αντιρατσιστικά κινήματα
Ουμανιστικό πνεύμα

Η στάση του ατόμου ενάντια στα στερεότυπα

- 1) Πνευματική καλλιέργεια - πνευματική ωριμότητα
- 2) Πίστη στον ορθό λόγο - Αποδοχή τεκμηριωμένων απόψεων
- 3) Κριτικό θεώρησή των πραγμάτων κ' διαλλακτικότητα
- 4) Σεβασμός στην ετερότητα - ανεκτικότητα
- 5) Αυτογνωσία που οδηγεί στην ετερογνωσία
- 6) Κοινωνική ευαισθησία - Αλληλεγγύη
- 7) Πνεύμα ουμανισμού
- 8) Ερμηνεία ιστορικών διεργασιών